

ساماندهی به ارزشیابی درس تربیت بدنی عمومی ۲ (رشته ورزشی فوتبال)*

❖ دکتر مهدی کارگرفرد**، استادیار دانشکده تربیت بدنی دانشگاه اصفهان

چکیده: درس تربیت بدنی در نظام آموزش عالی درسی اجباری محسوب می شود. در سرفصل آن آمادگی سلامت محور و مهارت محور ذکر شده است. در حال حاضر دانشجویان از شیوه نمره دهی استادان به دلیل دو قطبی بودن توزیع نمره ها رضایت ندارند. تحلیل های آماری نمره ها این نکته را تأیید می کند. هدف اصلی این تحقیق عبارت است از ساماندهی ارزشیابی درس تربیت بدنی عمومی ۲ (رشته ورزشی فوتبال) در دانشگاه اصفهان. این تحقیق توصیفی - پیمایشی است. به لحاظ مدت زمان، پژوهش از نوع مقطعی و به لحاظ استفاده از نتایج به دست آمده کاربردی است. جامعه آماری پژوهش را تمامی دانشجویان دوره کارشناسی دانشگاه اصفهان تشکیل می دهد که واحد عمومی تربیت بدنی ۲ در رشته ورزشی فوتبال را طی سالهای تحصیلی ۸۴-۱۳۸۱ اخذ کرده بودند. تعداد ۱۲۸۰ نفر از دانشجویان با میانگین سنی $21/11 \pm 1/75$ سال، قد 175 ± 6 سانتی متر، وزن $8/66$ $67/30 \pm$ کیلوگرم و شاخص توده بدنی $21/97 \pm 2/93$ کیلوگرم بر مجذور قد، طی ۶ نیم سال متوالی نمونه آماری انتخاب شدند. ویژگیهای دموگرافیک تمامی شرکت کنندگان - شامل سن، قد، وزن، شاخص توده بدنی - همچنین، مجموعه آزمون فوتبال - شامل دربیبل، پاس کاری با دیوار، و حفظ توپ در هوا - طی ۶ نیم سال متوالی اندازه گیری شد. در ارزشیابی درس تربیت بدنی ۲ (فوتبال) نورم جدیدی طرح شد. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده ها نشان داد وضعیت توزیع نمره های دانشجویان قبل از کاربرد طرح و شیوه نمره دهی جدید نرمال نبود ($P = 0/004$)، در حالی که این مسئله در مورد نمره های دانشجویان بعد از کاربرد شیوه نمره دهی جدید به نرمال نزدیک تر بود ($P = 0/150$). همچنین، تحلیل داده ها تفاوت معناداری بین نورمهای حاصل از نیم سالهای تحصیلی مختلف نشان نداد. نتیجه گرفتیم نورمها از اعتبار لازم برخوردارند. به طور کلی، نتایج این تحقیق نشان داد استانداردهای جدید شیوه ارزشیابی را بهبود می بخشد و نمره ها را عینی می کنند. همچنین، به نظر می رسد برخی استادان در به کار بردن شیوه جدید ارزشیابی درس تربیت بدنی مقاومت بیشتری از خود نشان می دهند.

واژگان کلیدی: فوتبال، نمره دهی، ارزشیابی، نورم.

* طرح پژوهشی مصوب دانشگاه اصفهان به شماره ۸۱۰۸۲۰

** E-mail : m.kargarfard @sprt.ui.ac.ir

مقدمه

شهرنشینی و زندگی ماشینی انسان را از طبیعت دور کرده، تغذیه او را غنی تر کرده و به شدت از فعالیت بدنی اش کاسته است. در چاره‌جویی، انسان عصر جدید ورزش را با زندگی خویش عجین کرده و دولتها تربیت بدنی و ورزش را در مدارس اجباری کرده‌اند. در کشورهایی که آموزش و پرورش آنها در تحقق اهداف درس تربیت بدنی و ورزش موفق بوده‌اند، ورزش در دانشگاه و در میان بزرگسالان از اجبار درآمده و جوانان و بزرگسالان برای ورزش از منابع شخصی هزینه می‌کنند. در نقطه مقابل، ناموفق بودن تربیت بدنی مدارس، اجبار را در مراحل بعدی نیز تحمیل می‌کند. در این میان، شاید برگزاری مناسب کلاسهای تربیت بدنی دانشگاهها فرهنگ مناسب ورزشی را در جوامع به شدت نیازمند امروزی گسترش دهد.

سؤال اساسی این است که اجرای درس تربیت بدنی در دانشگاهها به روش حاضر تا چه حد در انجام این مهم موفق است؟ اجرای واحدهای تربیت بدنی در دانشگاهها سالانه میلیاردها ریال هزینه بر نظام آموزشی تحمیل می‌کند. مورو^۱ و همکاران (۱۹۹۵) اهداف مهم این درس را در ۳ زمینه خلاصه می‌کنند (۱۲): الف) ایجاد گرایش و بینش مطلوب نسبت به ورزش و نقش آن در تأمین سلامت فردی و اجتماعی، ب) تأمین آمادگی جسمانی مطلوب برای دانشجویان، و ج) ایجاد عادات صحیح ورزشی و بهره‌وری از شیوه مناسب زندگی در عصر فناوری.

یکی از اساسی‌ترین راهها برای بررسی اینکه تا چه میزان نظام آموزشی موجود در اجرای اهداف مزبور موفق بوده است، بررسی نتایج آزمونهایی است که از دانشجویان به عمل می‌آید. سؤال اساسی

در اینجا این است که آیا جوانان امروز در مقایسه با جوانان یک یا دو دهه قبل از آمادگی جسمانی و آمادگی مهارتی بیشتری برخوردارند؟ متأسفانه نظام موجود فاقد بایگانیهای مناسب برای انجام چنین مطالعاتی است. در حال حاضر، اگر از آزمونهای جسمانی و مهارتی اجرا شده استفاده شود، فقط در کار نمره‌دهی است. البته به همین میزان کم هم در بسیاری از مواقع به آزمونهای آمادگی جسمانی و مهارتی بها داده نشده و کار نمره‌دهی بیشتر تحت تأثیر عوامل زیر است: حضور و غیاب، لباس مناسب ورزشی، مسائل انضباطی، اخلاق ورزشی، عضویت در تیمهای ورزشی، میزان جدیت، میزان موفقیت و سایر فاکتورهای مثبت دانشجو (۱۲). در بعضی مواقع فاکتورهای منفی از قبیل روابط فردی و حق‌السکوت (در مقابل عدم انجام وظیفه در برگزاری مناسب کلاس) نیز ممکن است روال نمره‌دهی را کاملاً از مسیر مناسب منحرف کند، از ارزش آزمونهای آمادگی جسمانی و مهارتی بکاهد و کلاسهای تربیت بدنی را غیرضروری یا با تأثیر منفی جلوه دهد (۱). این در حالی است که اهداف آموزشی باید روند آزمون‌گیری را مشخص کند و نمره‌دهی باید با مقابله نتایج آزمونها و استانداردهای از قبل تعیین شده صورت پذیرد (۱۰، ۵).

متأسفانه نورمهای موجود بدون مراعات نکات علمی تهیه شده و بر واقعیتهای جسمانی و مهارتی دانشجویان تطابق ندارد. بنابراین، خود آنها عاملی جهت ترغیب به عدم استفاده از آزمونهای آمادگی جسمانی و مهارتی شده‌اند. خود آزمونها نیز دستورالعمل استاندارد و دفترچه راهنمای اجرا ندارند. همه این مسائل دست به دست هم داده تا

1. Morrow

تربیت بدنی عمومی ۲ (رشته ورزشی فوتبال) را سامان دهد؛ و در نهایت، الگویی برای سایر دروس شود تا از این طریق استادان با مراجعه به ملاک و مرجعی معتبر و ایجاد شیوه ارزشیابی شفاف، و امکان برنامه‌ریزی بهتر برای پیشرفت سطح اجرای این مهارت ورزشی موجبات پیشرفت بهتر و بالا رفتن اعتماد به نفس دانشجویان را فراهم کنند. این کار با ساختن آزمونهای متناسب با اهداف و برنامه درسی، و تهیه و تنظیم طرح درس و کتاب راهنمای آن و همچنین، برنامه رایانه‌ای مناسب برای آزمونهای استاندارد شده صورت می‌پذیرد.

روش‌شناسی

تحقیق حاضر، تحقیق توصیفی است که به صورت میدانی انجام می‌گیرد. همچنین، با توجه به مدت زمان، اجرای پژوهش از نوع مقطعی، و به لحاظ استفاده از نتایج به دست آمده کاربردی است. جامعه آماری پژوهش عبارت است از تمامی دانشجویان گروه سنی ۱۸-۲۴ سال دوره کارشناسی دانشگاه اصفهان که واحد عمومی تربیت بدنی ۲ در رشته ورزشی فوتبال را طی سالهای تحصیلی ۸۴-۱۳۸۱ اخذ کرده بودند. به علت حجم کم و تعداد محدود کلاسهای واحد تربیت بدنی ۲ (رشته ورزشی فوتبال) در هر نیم سال، جامعه و نمونه آماری یکسان بود. بنابراین، تعداد ۱۲۸۰ نفر از دانشجویان نمونه آماری انتخاب شدند.

متغیرهای مورد بررسی در این پژوهش عبارت بودند از سن، قد، وزن، شاخص توده بدنی (۱۴)، دربیبل، پاس کاری با دیوار با توپ فوتبال، و حفظ توپ در هوا (۲، ۱، ۱۲، ۱۶). پس از طی مراحل هماهنگی و توجیهی، به آزمودنیها ۱۵ دقیقه فرصت داده شد تا دوره‌های آزمون را در سالن ورزشی

نظر ذهنی معلمان و استادان کلاس تنها مرجع تصمیم‌گیری در مورد نمره دانشجو باشد و هیچ منبعی هم برای اصلاح وجود نداشته باشد. بدین طریق یک دانشجوی واحد-با خصوصیات جسمانی و مهارتی و همچنین رفتاری ثابت و واحد- در کلاسهای مختلف نمره‌هایی متفاوتی (از ۰ تا ۲۰) می‌گیرد (۳، ۱).

لذا ضروری است آزمونهای مرتبط با اهداف درس تربیت بدنی و ورزش، که در دانشگاه اصفهان قابلیت اجرای معتبر و عینی داشته باشند، ساخته، استاندارد و نورم‌سازی شوند. اگر نمره‌دهی به درس تربیت بدنی براساس چنین آزمونهایی صورت پذیرد، هم بایگانی مناسبی برای بررسی آمادگی جسمانی و مهارتی دانشجویان موجود خواهد بود و هم اهداف درس مورد نظر محقق خواهد گردید. بنابراین، برای پیشگیری و حل این قبیل مسائل جهت برگزاری مناسب درس تربیت بدنی و ورزش، نظام آموزشی باید شیوه‌های دقیق طراحی درس و انجام آزمون را در هر درس مشخص نماید. لذا، وجود اهداف آموزشی مناسب و شیوه ارزشیابی شفاف امکان خودسنجی را برای دانشجویان فراهم می‌کند و با ایجاد انگیزه موجب پیشرفت بهتر و بالا تر رفتن اعتماد به نفس می‌شود (۱، ۴، ۵، ۷، ۶).

با توجه به موارد فوق، پژوهش حاضر در نظر دارد با توجه به زمینه‌های خاص اجتماعی، فرهنگی، و جغرافیایی، اول، وضعیت نمره‌دهی به درس فوتبال قبل و بعد از طرح را بررسی نماید؛ دوم، روند آزمون‌گیری درس تربیت بدنی عمومی ۲ (رشته ورزشی فوتبال) را استاندارد کند؛ سوم، نورمهای آزمونهای عملی جهت نمره‌دهی را استخراج نماید؛ چهارم، اهداف، برنامه درسی و ارزشیابی واحد

و دربیبل نیاز است که آزمون دربیبل مارپیچ این توانایی را اندازه می‌گیرد.

۳. دیگر مهارت اساسی فوتبال، توانایی پاس دادن و کنترل توپ دریافتی است که آزمون پاس به دیوار آن را اندازه می‌گیرد.

۴. علاوه بر مهارتهای یاد شده، در فوتبال دو مهارت دیگر به نامهای «سر زدن» و «شوت زدن» وجود دارد که جزو مهارتهای سطوح بالابند و به دلیل خطر آسیب‌زایی در آزمونهای مربوط به افراد مبتدی گنجانده نمی‌شوند. به همین دلیل از آنها صرفه نظر شد (۱۰، ۱۳، ۱۵).

نحوه اجرای مواد آزمون

۱. دربیبل. در اجرای آزمون دربیبل، آزمونگر از یک نیمه زمین بسکتبال که با مخروط و نوار علامت‌گذاری شده بود استفاده می‌کند. آزمونگر در پشت خط شروع می‌ایستد و بعد از شنیدن علامت شروع، با توپی که زیر پای خود دارد، مسیر علامت‌گذاری را طی می‌کند تا اینکه از خط پایان بگذرد. هنگام اجرای آزمون، تماس آزمونگر با مخروطها یا گرفتن کمی فاصله از آنها اشکالی نداشت. امتیاز فرد برابر با زمان اتمام مسیر است. هر آزمونگر ۲ بار در آزمون شرکت می‌کند و سریع‌ترین زمان کسب شده در ۲ بار تلاش آزمونگر امتیاز نهایی او ثبت می‌شود که تا ۰/۱ ثانیه محاسبه می‌شود (۱۶).

۲. حفظ توپ در هوا. برای اجرای این آزمون، از یک نیمه زمین بسکتبال استفاده شد. آزمونگر با یک توپ فوتبال در دست، در زمین قرار می‌گیرد و با

سرپوشیده به ابعاد ۳۵ × ۷۰ متر تمرین کنند. پس از رفع اشکالات، آزمونگرها به صورت تک‌تک در محل شروع قرار گرفتند. داوران در کنار آزمونگرها مستقر شدند و زمان هر آزمون را ثبت کردند. در ضمن شمارش تعداد خطاهای انجام شده توسط محقق و با صدای بلند انجام گرفت.

لازم به ذکر است، قبل از انجام آزمونهای مهارتی، برگه رضایت‌نامه و اطلاع‌رسانی تهیه شد که در آن هدف از انجام تحقیق و مراحل و چگونگی انجام آن به تفصیل شرح داده شده بود. این برگه را آزمونگرها امضا کردند. در پایان از تمام آزمونگرها که در اجرای آزمون با محقق همکاری کرده بودند، تشکر و قدردانی به عمل آمد.

آزمونهای مهارتی معیار در این مطالعه

آزمونهای مهارتی ایگلی^۱ و ایفرد^۲ با هدف آزمایش میزان موفقیت دوره‌های آموزشی و تمرینی طراحی گردیده‌اند (۴، ۱۶). هدف این آزمونها سنجش تواناییهای پایه فوتبال در بازیکنان مبتدی است. این آزمونها برای استعدادیابی دانشجویان طراحی شده است، ولی می‌توان از آن برای هر دو جنس دختر و پسر در مقطع دبیرستان نیز استفاده کرد. با توجه به این موضوع، از میان آزمونهای مهارتی معرفی شده، ۶ آزمون دربیبل (۲ نوع آزمون)، پاس کاری با دیوار (۲ نوع آزمون) و حفظ توپ در هوا (۲ نوع آزمون)، آزمون ملاک انتخاب شدند (۱۶، ۱۲، ۱۲، ۱). دلایل این انتخاب به قرار زیر است:

۱. استارتهای کوتاه سریع، چابکی، و برگشتهای کوتاه سریع از تواناییهای پایه فوتبال اند که بدون آنها هیچ فوتبالیستی نمی‌تواند در دفاع مؤثر عمل کند.

۲. در حمله نیز به سرعت و چابکی در حمل توپ

1. Yeagley
2. Aahhpert

می‌شود و آزمودنی در پشت توپ قرار می‌گیرد و با علامت «رو» به توپ ضربه می‌زند. استفاده از دست ممنوع است و آزمودنی مجاز است تا با هر دو پا با دیوار پاس کاری کند. آزمودنی باید در تمامی طول آزمون از پشت خط شروع ضربه بزند. به هر ضربه‌ای که به هدف اصابت کند یک امتیاز تعلق می‌گیرد. آزمون ۳ مرتبه تکرار می‌شود و بهترین رکورد برای آزمودنی ثبت می‌گردد (۴).

در نهایت داده‌های پژوهش حاضر به دو صورت توصیفی و استنباطی تجزیه و تحلیل می‌شود. در سطح توصیفی از شاخصهای آماری نظیر میانگین، انحراف معیار، درصد، ترسیم نمودار و برای تهیه نورم نیز از رتبه‌های درصدی بر اساس اطلاعات پالایش شده استفاده شد. برای بررسی وضعیت توزیع نمره‌های دانشجویان قبل و بعد از کاربرد طرح و شیوه نمره‌دهی جدید از شاخصهای آماری توزیع نرمال و برای بررسی نمره‌های مربیان مختلف از تجزیه و تحلیل واریانسها استفاده شد.

یافته‌ها

در این بخش تحلیلهای آماری در ۳ قسمت مطرح می‌شود. در قسمت اول، وضعیت توزیع داده‌ها و عوامل اندازه‌گیری شده از طریق استاندارد کردن روند آزمون‌گیری با استفاده از شاخصهای آمار توصیفی بررسی می‌شود. در قسمت دوم، رکوردها و نورمهای آزمونهای عملی استاندارد به همراه رتبه‌های درصدی جهت نمره‌دهی به دانشجویان به طور کلی مطرح می‌شود. در قسمت سوم، وضعیت نمره‌دهی به درس تربیت بدنی ۲ (رشته ورزشی فوتبال) قبل و بعد از طرح بررسی می‌شود.

علامت شروع، توپ را به هوا می‌اندازد و بعد از اصابت توپ با زمین آزمون آغاز می‌گردد. در این آزمون آزمودنی می‌بایست در ۳۰ ثانیه (زمان آزمون) با پا و سایر قسمت‌های بدن، به توپ ضربه بزند و آن را در هوا نگه دارد. البته استفاده از دستها و بازوها ممنوع است و اصابت توپ به آنها نمره منفی دارد. امتیازدهی در این آزمون با ثبت تعداد ضربات صحیح و قانونی‌ای است که آزمودنی در ۳۰ ثانیه زمان آزمون انجام می‌دهد. بهترین امتیاز به دست آمده از ۲ بار تلاش آزمودنی، امتیاز نهایی محسوب می‌شود (۱۶).

۳. پاس به دیوار. برای اجرای این آزمون، دیواری بدون مانع به ابعاد $۷/۲۰ \times ۲/۴۰$ متر نیاز است. آزمودنی در فاصله ۴/۵ متری دیوار در پشت خط شروع می‌ایستد. در ۳۰ ثانیه به دیوار پاس می‌دهد و آن را دریافت می‌کند. امتیاز فرد برابر با تعداد توپهایی است که از پشت خط شروع به محل مورد نظر پاس داده شده باشد. هر آزمودنی ۲ بار آزمون را اجرا می‌کند و نمره بهتر او ثبت می‌شود (۱۶).

۴. آزمون پاس به دیوار ایفرد. در این آزمون، آزمودنی به مدت ۳۰ ثانیه با پا به دیوار پاس کاری می‌کند. این آزمون برای ارزیابی هماهنگی چشم و پا، هماهنگی کل بدن، چالاکی، و در عین حال برای ارزشیابی مهارت پاس کوتاه فوتبال به کار گرفته می‌شود. منطقه هدفی به طول ۲/۴ متر و به ارتفاع ۱/۲ متر از کف سالن، یک عدد کرنومتر، یک عدد توپ، نوار خط‌کشی، و متر نواری وسایل مورد نیاز آزمون محسوب می‌شوند. منطقه‌ای دیگر روی کف سالن درست در مقابل منطقه هدف به طول ۴/۴ متر و به عرض ۳/۶ متر ترسیم می‌شود. ضربه‌ها باید از پشت خط شروع زده شود. توپ پشت خط شروع قرار داده

جدول ۱. توصیف آماری عوامل اندازه‌گیری شده

نام آزمون	میانگین	میانه	انحراف استاندارد	چولگی	انحراف استاندارد چولگی	کورتز	انحراف استاندارد کورتز	حداقل	حداکثر
سن (سال)	۲۱,۱۱	۲۱	۱,۷۵	-۱,۰۱	۰,۰۶۸	-۰,۹۶۶	۰,۱۳۷	۱۸	۲۴
قد (متر)	۱,۷۵	۱,۷۵	۰,۰۶	-۰,۰۶۳	۰,۰۶۸	۰,۱۵۷	۰,۱۳۷	۱,۵۵	۱,۹۲
وزن (کیلوگرم)	۶۷,۳۰	۶۷	۸,۶۶	۰,۵۲۰	۰,۰۶۸	۰,۲۱۴	۰,۱۳۷	۴۸	۹۶
شاخص توده بدنی	۲۱,۹۷	۲۱,۶۴	۲,۹۳	۰,۷۸۱	۰,۰۶۸	۰,۷۷۸	۰,۱۳۷	۱۵,۵۰	۳۱,۹۱
حفظ توپ در هوا در ۳۰ ثانیه (۱۶)	۴۲,۹۲	۴۳	۱۲,۵۸	۰,۰۱۹	۰,۰۶۸	-۰,۶۹۹	۰,۱۳۷	۱۵	۷۰
حفظ توپ در هوا (۴)	۳۵,۷۵	۳۴	۱۵,۹۹	۰,۴۶۳	۰,۰۶۸	-۰,۰۸۶	۰,۱۳۷	۶	۸۰
پاس به دیوار-۲ متر (۴)	۲۷,۲۴	۲۸	۵,۵۱	-۰,۰۸۳	۰,۰۶۸	-۰,۵۸۴	۰,۱۳۷	۱۵	۴۰
پاس به دیوار-۴,۵ متر (۱۶)	۱۸,۰۵	۱۸	۲,۷۹	-۰,۱۳۶	۰,۰۶۸	-۰,۰۶۴	۰,۱۳۷	۹	۲۵
دریبل (۴)	۱۱,۸۲	۱۱,۵۴	۱,۴۰	۰,۸۸۵	۰,۰۶۸	۰,۷۸۳	۰,۱۳۷	۹,۱۴	۱۶,۶۳
دریبل (۱۶)	۲۲,۷۸	۲۲,۳۷	۲,۵۰	۰,۵۹۱	۰,۰۶۸	-۰,۱۷۱	۰,۱۳۷	۱۸,۴۵	۳۰,۷۸

جدول ۲. رکوردهای آزمونهای اندازه‌گیری شده به همراه رتبه‌های درصدی و نمره‌های معادل آن

رتبه‌های درصدی	شبه نمره ۱ حفظ توپ در هوا (۳۰ ثانیه)		شبه نمره ۲ حفظ توپ در هوا (میانگین ۳ مرحله)		شبه نمره ۳ پاس به دیوار (۲ متر)		شبه نمره ۴ پاس به دیوار (۴,۵ متر)		شبه نمره ۵ دریبل		شبه نمره ۶ دریبل		شبه نمره ۷ شاخص توده بدنی		شبه نمره ۸ قد، وزن، وزن		
	حفظ توپ در هوا (۳۰ ثانیه)	حفظ توپ در هوا (میانگین ۳ مرحله)	پاس به دیوار (۲ متر)	پاس به دیوار (۴,۵ متر)	دریبل	دریبل	شاخص توده بدنی	قد	وزن	وزن	رتبه	رتبه	رتبه	رتبه	رتبه	رتبه	رتبه
۲۰	۳۰	۲۱	۲۲	۱۵	۱۶,۶۳	۳۰,۷۸	۱۹,۵۹	۱,۷۰	۶۰	۱۸	۱۰						
۲۵	۳۳	۲۴	۲۳	۱۶	۱۴,۸۲	۲۷,۷۸	۱۹,۸۲	۱,۷۱	۶۱	۱۸	۱۰,۵						
۳۰	۳۵	۲۶	۲۴	۱۷	۱۳,۷۸	۲۶,۷۷	۲۰,۲۴	۱,۷۲	۶۳	۱۹	۱۱						
۳۵	۳۷	۲۸	۲۵	۱۷	۱۳,۱۶	۲۴,۹۰	۲۰,۵۷	۱,۷۲	۶۴	۱۹	۱۱,۵						
۴۰	۳۹	۳۱	۲۶	۱۷	۱۲,۸۴	۲۴,۷۶	۲۰,۸۲	۱,۷۴	۶۵	۲۰	۱۲						
۴۵	۴۱	۳۳	۲۷	۱۸	۱۲,۶۰	۲۴,۱۶	۲۱,۲۲	۱,۷۵	۶۵	۲۰	۱۲,۵						
۵۰	۴۳	۳۴	۲۸	۱۸	۱۲,۲۵	۲۳,۷۳	۲۱,۶۴	۱,۷۵	۶۷	۲۱	۱۳						
۵۵	۴۵	۳۶	۲۹	۱۸	۱۲,۱۰	۲۳,۵۶	۲۲,۰۶	۱,۷۵	۶۸	۲۱	۱۳,۵						
۶۰	۴۷	۳۹	۳۰	۱۹	۱۱,۹۵	۲۳,۴۵	۲۲,۵۲	۱,۷۶	۶۸	۲۲	۱۴						
۶۵	۴۸	۴۱	۳۱	۱۹	۱۱,۷۶	۲۲,۸۹	۲۲,۷۶	۱,۷۸	۷۰	۲۲	۱۴,۵						
۷۰	۵۰	۴۴	۳۲	۲۰	۱۱,۵۴	۲۲,۳۷	۲۳,۱۲	۱,۷۸	۷۰	۲۲	۱۵						
۷۵	۵۲	۴۶	۳۳	۲۰	۱۱,۳۷	۲۱,۸۷	۲۳,۵۱	۱,۸۰	۷۲	۲۳	۱۵,۵						
۸۰	۵۵	۴۹	۳۴	۲۰	۱۱,۲۵	۲۱,۷۶	۲۳,۷۸	۱,۸۰	۷۴	۲۳	۱۶						
۸۵	۵۹	۵۲	۳۵	۲۱	۱۱,۲۱	۲۱,۷۶	۲۴,۹۶	۱,۸۱	۷۶	۲۳	۱۷						
۹۰	۶۰	۵۵	۳۶	۲۲	۱۱,۰۰	۲۱,۲۲	۲۵,۷۴	۱,۸۴	۸۰	۲۳	۱۸						
۹۵	۶۳	۶۵	۳۸	۲۳	۱۰,۹۲	۲۰,۹۶	۲۷,۷۷	۱,۸۵	۸۳	۲۴	۱۹						
۱۰۰	۷۰	۸۰	۴۰	۲۵	۱۰,۶۷	۲۰,۵۱	۳۱,۹۱	۱,۹۶	۹۶	۲۴	۲۰						

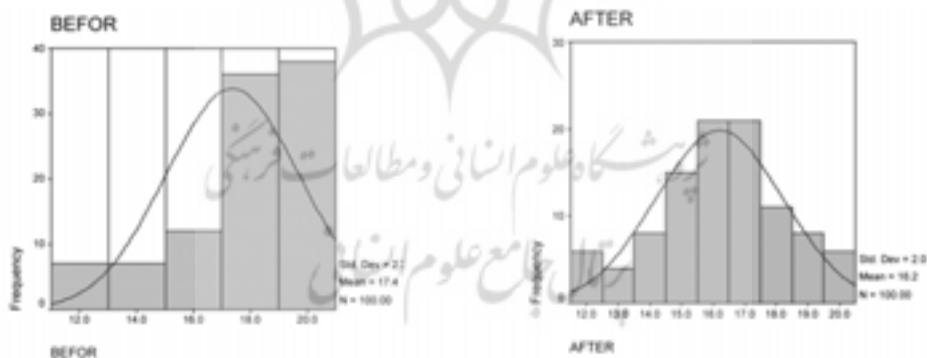
اسمیرنوف کلموگروف^۱ آزمایش کرد. با توجه به تحلیل‌های آماری، توزیعهای گزارش شده همگی فارغ از هر گونه اختلال بود و نیازی به آزمون فوق نشد.

چنانچه یافته‌های جدول ۳ نشان می‌دهد، وضعیت توزیع نمره‌های دانشجویان قبل از کاربرد طرح و شیوه نمره‌دهی جدید نرمال نیست ($P = 0,004$)، در حالی که این مسئله در مورد نمره‌های دانشجویان بعد از کاربرد شیوه نمره‌دهی جدید نرمال است ($P = 0,150$). این نکته در شکل ۱ به وضوح نشان داده شده است.

جدول ۱ اطلاعات توصیفی متغیرهای اندازه‌گیری شده در این تحقیق را نشان می‌دهد. به کمک این جدول می‌توان وضعیت توزیع داده‌ها را بررسی کرد. در جدول مذکور مواردی از قبیل میانگین، میانه، انحراف استاندارد، نمره حداقل، نمره حداکثر، کورتوز، چولگی، و خطای استاندارد اندازه‌گیری مربوط مشخص شده است. لازم به ذکر است که جدول ۱ حاوی اطلاعات پس از آخرین پالایشهای به عمل آمده است و انتظار می‌رود دارای هیچ اشکال منطقی یا آماری نباشد. در صورت وجود تردید در مورد طبیعی بودن توزیع داده‌ها می‌توان این موضوع را با آزمون

جدول ۳. بررسی وضعیت توزیع نمره‌های دانشجویان قبل و بعد از کاربرد طرح و شیوه نمره‌دهی جدید

سطح معناداری	آزمون کلموگروف اسمیرنوف Z	اختلافات نهایی			حرف معیار	یانگیز	راوانی	
		مطلق	مثبت	منفی				
0,004	1,776	0,178	0,132	0,178	2,36	17,37	100	قبل
0,150	1,138	0,114	0,096	0,114	2,01	16,20	100	بعد

شکل ۱. وضعیت نمره‌های دانشجویان قبل و بعد از کاربرد طرح و شیوه نمره‌دهی جدید

1. Smiernoph Gamma Groph

بحث و نتیجه‌گیری

هدف اصلی این تحقیق عبارت است از ساماندهی به ارزشیابی درس تربیت بدنی عمومی ۲ (رشته ورزشی فوتبال). جدول ۱ اطلاعات توصیفی متغیرهای اندازه‌گیری شده را نشان می‌دهد. یافته‌های این جدول حاکی از این است که توزیع داده‌ها طبیعی است. در جدول ۲ رکوردهای آزمونهای مورد اندازه‌گیری به همراه رتبه‌های درصدی و نمره‌های معادل آنها گزارش شده است، که تمامی استادان درس تربیت بدنی ۲ (رشته ورزشی فوتبال) برای ارزشیابی پایانی دانشجویان در دانشگاه اصفهان به اتفاق از آن تبعیت می‌کنند. تاکنون آزمونهای مهارتی بسیاری در فوتبال مطرح شده‌اند که می‌توان به مجموعه آزمونهای فوتبال ایگلی (۱۹۷۲)، جانسون (۱۹۶۳)، مور و کریستین (۱۹۷۹)، کرافورد (۱۹۵۸)،

آیا بین نمره‌های استادان مختلف (۵ استاد) قبل و بعد از شیوه نمره‌دهی جدید تفاوت معنی‌داری وجود دارد؟ نتایج مربوط به آزمون لوین مبنی بر عدم تساوی واریانسها در جدول ۴ آمده است. همان‌طور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، فرضیه صفر مبنی بر تساوی واریانسها قبل و بعد از طرح تأیید می‌شود ($P > 0.05$). بنابراین، می‌توان از تحلیل واریانس جهت نشان دادن اختلاف میانگینها استفاده کرد، که نتایج آن در جدول ۵ آمده است. همان‌طور که در جدول ۵ می‌بینید، تفاوت بین نمره‌های مربیان مختلف قبل از طرح معنی‌دار است ($P < 0.05$)، در حالی که این تفاوت بین نمره‌های مربیان مختلف بعد از کاربرد نتایج طرح معنی‌دار نیست ($P > 0.05$). به عبارت دیگر، بعد از انجام طرح، تمامی استادان از شیوه جدید نمره‌دهی و الگوی یکسان پیروی کرده‌اند.

جدول ۴. نتایج آزمون لوین برای بررسی فرض تساوی واریانس نمره‌های مربیان مختلف قبل و بعد از طرح

سطح معنی‌داری	درجه آزادی ۲	درجه آزادی ۱	آماره لوین	
۰٫۲۲۲	۹۵	۴	۱٫۴۵۵	قبل
۰٫۴۷۲	۹۵	۴	۰٫۸۹۲	بعد

جدول ۵. نتایج تجزیه و تحلیل واریانس نمره‌های مربیان مختلف

سطح معنی‌داری	F	میانگین مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات		
۰٫۰۳۴	۲٫۵۹۹	۸٫۶۶۵	۴	۳۴٫۶۶۰	بین گروهی درون گروهی کلی	قبل از طرح
		۵٫۴۱۷	۹۵	۵۱۴٫۶۵۰		
			۹۹	۵۴۹٫۳۱۰		
۰٫۵۲۳	۰٫۸۰۹	۳٫۲۹۰	۴	۱۳٫۱۶۰	بین گروهی درون گروهی کلی	بعد از طرح
		۴٫۰۶۷	۹۵	۳۸۶٫۳۸۸		
			۹۹	۳۹۹٫۵۴۷		

نمره‌های مربیان مختلف بعد از انجام طرح معنادار نیست ($P > 0,05$). به عبارت دیگر، بعد از انجام طرح تمامی استادان از شیوه جدید نمره‌دهی یکسان پیروی کرده‌اند.

فوتبال محبوب‌ترین رشته ورزشی در واحد ۲ تربیت بدنی عمومی پسران است. متأسفانه در حال حاضر حتی در یک دانشگاه واحد هیچ‌گونه هماهنگی بین استادان از حیث برنامه درسی و ارزشیابی این واحد وجود ندارد. بدین منوال، استادان و دانشجویان هر دو در سردرگمی و بلا تکلیفی بسر می‌برند و این به بی‌انگیزشی و انحراف از اهداف عالی و برشمرده برای واحد (۲) منجر می‌شود. ساماندهی به برنامه‌ریزی و ارزشیابی درس فوتبال دانشگاهی نه تنها اجرا و ارزشیابی این درس را بهبود می‌بخشد، بلکه برای ساماندهی به اجرا و ارزشیابی سایر دروس نیز الگو قرار می‌گیرد. در حال حاضر، بسیاری از معلمان و استادان تربیت بدنی از آزمونهای عینی و نورمهای معتبر در ارزشیابی دقیق دانشجویان محروم هستند (۱۰).

بر اساس گزارشهای تحقیقاتی مور و همکاران (۱۲) نگرشهای نامناسبی که به طور معمول معیارهای نمره‌دهی قرار گرفته‌اند، از جمله شرکت در فعالیتهای ورزشی، نگرش، مشاهده مهارتها، پتانسیل، حضور و غیاب، لباس مناسب ورزشی، مسائل انضباطی، اخلاق ورزشی، عضویت در تیمهای ورزشی، میزان جدیت، میزان موفقیت و سایر

بونتز^۱ (۱۹۴۲)، کرو^۲ (۱۹۶۸)، کنستانتینوف^۳ (۱۹۳۹)، لی^۴ (۱۹۴۴)، مکنزی (۱۹۶۸)، مک‌دونالد (۱۹۵۴)، میشل (۱۹۶۳)، استرک (۱۹۶۴)، تاملینسون (۱۹۶۴)، واندرفهف^۵ (۱۹۳۲)، وارنر (۱۹۴۱)، وارنر (۱۹۵۰)، بانگزبو^۶ (۸)، جان سن و همکاران (۱۹۹۸)، هوار و همکاران^۷ (۱۱) اشاره کرد (۹، ۱، ۴). هدف اصلی آزمونهای فوق ارزیابی و سنجش تواناییهای عمومی و پایه فوتبال در بازیکنان مبتدی و همچنین تهیه نورم بوده است. نتایج آنها تا حدودی با نتایج تحقیق حاضر همخوانی دارد. آزمونهای مهارتی وابسته به تمرین و آموزش‌اند؛ یعنی در آنها پس از یک دوره تمرینی و آموزشی مشخص می‌شود که آزمودنیها تا چه اندازه در یادگیری موفق بوده‌اند. همچنین، نتایج تحقیق حاضر تا حدودی با تحقیق ابراهیمی و همکاران (۱) و عروف‌زاده (۴) همخوانی دارد.

تحلیل آماری جدول ۳ و شکل ۱-الف نشان می‌دهد قبل از طرح، توزیع نمره‌های ۵ استاد رشته فوتبال که به صورت تصادفی انتخاب شده بودند غیرطبیعی است. در حالی که تحلیل آماری شکل ۱-ب نشان می‌دهد بعد از طرح بر اساس تبعیت از اطلاعات جدول ۲، توزیع نمره‌های استادان طبیعی شده است. ظاهراً، اگر چه برخی استادان در مقابل استانداردهای جدید ارزشیابی ایستادگی می‌کنند، اما برای هماهنگی و سازگاری با شیوه جدید به زمان بیشتری نیاز دارند. در جدول ۵ نتایج تجزیه و تحلیل واریانس ۵ استاد رشته فوتبال که به صورت تصادفی انتخاب شده بودند، گزارش شده است. نتایج این جدول نشان می‌دهد، تفاوت بین نمره‌های مربیان مختلف قبل از طرح معنادار است ($P < 0,05$). به عبارت دیگر، مربیان مختلف به صورت سلیقه‌ای عمل می‌کرده‌اند. در حالی که، این تفاوت بین

1. Bontz, J.
2. Crew, V. N.
3. Konstantinov, K. J.
4. Lee, H. C.
5. Vanderhoff, M.
6. Bahgsbo
7. D.G. Hoar et al

نمره‌های بهتری می‌گیرند (۳). با توجه به موارد فوق، شیوه ارزشیابی در کشور نه از روایی و اعتبار لازم برخوردار است و نه برای دانشجویان قابل گزارش و قابل درک است (۳). برای ساماندهی شیوه ارزشیابی و نمره‌دهی در دانشگاه اصفهان تصمیم گرفتیم: ۱. برای جلوگیری از کاهش انگیزه در دانشجویان نمره کمتر از ۱۲ به دانشجویان فعال، منظم و مرتب و بدون غیبت داده نشود. ۲. اساس نمره‌ها بر مجموعه آزمونهای آمادگی مهارتی استاندارد باشد. و ۳. از روش آزمون‌گیری و نورمهای یکسان در ارزشیابی پایانی استفاده شود. برای این مهم، مرکزی در دانشگاه اصفهان برای اجرای نهایی آزمونها و محاسبه نمره‌ها تأسیس شد. در نهایت، مرکز نمره‌های حاصل را برای تجدیدنظر و اصلاح به استادان درس پیشنهاد می‌کند. اگر چه، به نظر می‌رسد، استادان مرد در مقایسه با استادان زن، مقاومت بیشتری در به کار بردن نظام جدید ارزشیابی برای دروس تربیت بدنی از خود نشان می‌دهند، به طور کلی، نتایج این تحقیق نشان داد استانداردهای جدید می‌تواند سیستم ارزشیابی را بهبود بخشد و نمره‌ها را عینی کند.

فاکتورهای مثبت دانشجو. در بعضی مواقع نیز فاکتورهای منفی از قبیل روابط فردی و حق‌السکوت (در مقابل عدم انجام وظیفه در برگزاری مناسب کلاس) نیز روال نمره‌دهی را کاملاً از مسیر مناسب منحرف می‌کند، از ارزش آزمونهای آمادگی جسمانی و مهارتی می‌کاهد، و کلاسهای تربیت بدنی را غیر ضروری یا با تأثیر منفی جلوه می‌دهد (۱). متأسفانه برخی همکاران در دانشگاه اصفهان و دیگر دانشگاههای کشور به استفاده از انواع مشابهی از نگرشهای نامناسب عادت دارند. همه این مسائل دست به دست هم داده‌اند تا نظر ذهنی معلمان و استادان کلاس آنها مرجع تصمیم‌گیری در مورد نمره دانشجو باشد و هیچ منبعی هم برای اصلاح وجود نداشته باشد. بدین طریق یک دانشجوی واحد - با یک خصوصیات جسمانی و مهارتی و همچنین رفتاری ثابت و واحد - در کلاسهای مختلف نمره‌هایی متفاوت (از ۰ تا ۲۰) می‌گیرد. به دلیل همین توزیع غیرطبیعی و دوقطبی بودن نمره‌هاست که بسیاری از دانشجویان با نمره‌های پایین و ضعیف نسبت به دروس تربیت بدنی دلسرد و ناامید می‌شوند، زیرا برای آنان به راحتی قابل درک نیست که چرا چنین نمره‌های ضعیفی باید اخذ کنند، در حالی که دیگر همکلاسیهایشان با انجام فعالیت‌های یکسان

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع

۱. ابراهیمی، مجتبی، و مهدی کارگرفرد، ۱۳۸۴. «تهیه نورم مهارتی برای رشته ورزشی فوتبال در دانش آموزان پسر دوره متوسطه شهرستان شیراز». دانشگاه اصفهان، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، پایان نامه کارشناسی ارشد.
۲. بوم گارتز، تد، و اندرو جکسون، ۱۳۷۶. سنجش و اندازه گیری در تربیت بدنی. ترجمه حسین سیاسی و پرورش نوربخش، تهران: انتشارات سمت.
۳. ذوالاکتاف، وحید، ۱۳۷۹. «ساماندهی به ارائه و ارزشیابی درس تربیت بدنی ۱ از طریق استاندارد کردن آزمونهای آمادگی جسمانی و تهیه نورمهای مربوط در دانشگاه اصفهان». دانشگاه اصفهان: طرح پژوهش مصوب.
۴. عروف زاده، شهرام، ۱۳۷۹. «تهیه و تدوین نورم مهارتی در رشته فوتبال، والیبال، بسکتبال و بدمینتون برای دانش آموزان پسر ۱۴-۱۷ ساله اصفهان». آموزش و پرورش اصفهان، جزوه پژوهشی شورای تحقیقات.
۵. کاشف، مجید، و عباس بنیان، ۱۳۸۳. «بررسی محتوا و شیوه ارزشیابی واحد تربیت بدنی عمومی ۱ دانشگاههای کشور». مجله پژوهش در علوم ورزشی، سال دوم، شماره ۵، ص. ۱۵-۲۴.
۶. مجتهدی، حسین، ۱۳۸۰. «تهیه و تدوین نورم مهارتی در رشته های والیبال، بسکتبال، تنیس و بدمینتون برای دانش آموزان دختر ۱۴-۱۷ ساله استان اصفهان». آموزش و پرورش اصفهان، جزوه پژوهشی شورای تحقیقات.
۷. نوربخش، ناصر، ۱۳۷۶. «هنجاریابی آزمونهای مهارتی و تخصصی ورزش والیبال جهت ارزشیابی درس تربیت بدنی برای دانش آموزان پسر مقطع متوسطه نظام جدید شهرستانهای استان تهران». آموزش و پرورش تهران، شورای تحقیقات آموزش و پرورش.
8. Bahgsbo, J. (1994). "Fitness Training in Football: a Scientific Approach". Bagsvaerd: Human Kinetics.
9. Brandford, N. S. & W. Polayhe (1993). "Assessing Sport Skills". Philadelphia: Human Kinetics.
10. Hensley, L.D. & W.B. East (1989). "Testing and Grading in the Psychomotor Domain. In MJ Safrit and TM Wood (Eds.): Measurement Concepts in Physical Education and Exercise Science". USA: Human Kinetics.
11. Hoare, D.G., & C.R. Warr (2000). "Talent Identification Women's Soccer: An Australian Experian". Journal of Sports Sciences, 18: 751-758.
12. Morrow J.R. & A.W. Jakson, & J.G. Disch, & D.P. Mood (1995). "Measurement and Evaluation in Human Performance". USA: Human Kinetics.
13. Rosch, D. & R. Hodgson & L. Peterson (2000). "Assessment and Evaluation of Football Performance". Journal of Sports Medicine, 28(5), 28-38.
14. Tritschler K. (2000). Barrow and McGee's Practical Measurement and Assessment, 5th ed, USA: Lippincott Williams & Willkins.
15. Williams, A.M. (2000). "Perceptual Skill in Soccer. Implications for Talent Identification and Development". Journal of Sports Sciences, 18: 737-775.
16. Yeagley, J. (1972). "Soccer Skills Tests". India University, Bloomington, Unpublished paper.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی